

KLAIPÉDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ KIEMU,
ĮVAŽIUOJAMŲJŲ KELIŲ, MOKAMŲ AUTOMOBILIŲ STOVĖJIMO AIKŠTELĮ
DANGŲ REMONTO DARBU PIRKIMO NR. 183839
PAGRINDINĖ SUTARTIS

2017m. spalio 6 d. Nr. *49-2028*
 Klaipėda

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija (toliau – Užsakovas), atstovaujama Savivaldybės administracijos direktoriaus Sauliaus Budino, veikiančio pagal Savivaldybės administracijos nuostatus, ir UAB „VVARFF“ (toliau – Rangovas), atstovaujama generalinio direktoriaus Vilmanto Bučiaus, toliau kartu vadinamos Šalimis, o kiekviena atskirai – Šalimi, sudarė šią Rangos sutartį (toliau – Sutartis).

Sutartis sudaroma įvykdžius visas Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinių įstaigų kiemų, įvažiuojamujų kelių, mokamų automobilių stovėjimo aikštelėų dangų remonto darbų (toliau – darbai) pirkimo supaprastinto atviro konkurso būdu procedūras Lietuvos Respublikos viešujų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Sutarties sudarymo pagrindas – 2017 m. gegužės 5 d. Preliminarioji sutartis dėl Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinių įstaigų kiemų, įvažiuojamujų kelių, mokamų automobilių stovėjimo aikštelėų dangų remonto darbų Nr. J9-1087.

I. SUTARTIES OBJEKTAS IR JO KAINA

1. Sutarties objektas – I pirkimo dalis: Klaipėdos suaugusiųjų gimnazijos (I. Simonaitytės g. 24) dangų remonto darbai (toliau – darbai).

Preliminarius darbų kiekis pateiktas Sutarties 2 punkte, kiekis gali keistis ne daugiau kaip 50 proc. į didžiąją ar mažąją pusę.

Išsamesnė informacija pateikiama Techninėje specifikacijoje ir kituose prieduose (Sutarties priedai).

2. Preliminari Sutarties kaina – **5 785,00 Eur** (penki tūkstančiai septyni šimtai aštuoniasdešimt penki eurai 00 ct), išskaitant visus mokesčius ir pridėtinės vertės mokesčių (toliau – PVM):

Eil. Nr.	Darbų pavadinimas	Mato vnt.	Vieneto jkainis Eur su PVM	Prelimi- narus kiekis	Preliminari bendra kaina Eur su PVM
			1	2	1x2
	I. ŠALIGATVIŲ IR PĘSCIŲJŲ TAKŲ REMONTO DARBAI				
1.	Vejos bortelių remontas (irengimas), išskaitant ardymo darbus, pagrindo (10 cm betono) įrengimą ir siūlių užtaisymą	m	6,21	100	621
	II. ASFALTO DANGOS REMONTO DARBAI				
2.	Viensluoksnės asfalto dangos duobės užtaisymas asfaltbetonio mišiniu 0/11V, kai duobės plotas daugiau kaip 5 m ² ir duobės gylis:				
3.	nuo 5 iki 7 cm	m ²	14,40	350	5 040
	III. KITI DARBAI				
4.					
5.	Vejos atnaujinimas, išskaitant lyginimo darbus, 10 cm augalinio grunto sluoksnio papildymą ir žolės atsėjimą ties naujai irengtais bortais	m ²	2,48	50	124
Bendra preliminari pasiūlymo kaina Eur su PVM					5 785,00
Bendra preliminari pasiūlymo kaina Eur su PVM (suma žodžiais) – penki tūkstančiai septyni šimtai aštuoniasdešimt penki eurai 00 ct					

3. Kainodaros taisyklės: Sutartyje fiksuojami nurodyti darbų įkainiai. Jeigu Sutarties galiojimo metu, pasikeitus Lietuvos Respublikos teisės aktams, pasikeistų Sutarties pasirašymo metu darbams taikomas PVM tarifas, fiksoti įkainiai būtų perskaičiuojami tokiu pat santiukiui, kokiui pasikeičia PVM tarifas. Perskaičiavimas įforminamas papildomu susitarimu (protokolu), kuris tampa neatsiejama Sutarties dalimi. Perskaičiuoti įkainiai taikomi tiems darbams, už kurių atlikimą PVM sąskaita faktūra išrašoma po papildomo susitarimo (protokolo) įsigaliojimo. Rangovas praranda teisę reikalauti perskaičiuoti tų darbų įkainius, kuriuos jis dėl savo kaltės vėlavo atlikti Sutartyje numatytais terminais. Dėl kitų mokesčių pasikeitimo, rinkos kainų pasikeitimų įkainiai neperskaičiuojami.

II. SUTARTIES VYKDYSMO TERMINAI

4. Prievo lių įvykdymo terminai:

4.1. Darbai turi būti atlikti per 2 mėnesius nuo Sutarties įsigaliojimo dienos.

4.2. Darbų atlikimo terminas gali būti pratęstas Užsakovo ir Rangovo rašytiniu susitarimu ne daugiau kaip 1 kartą ne ilgesniu kaip 2 mėnesių laikotarpiui. Rangovui gali būti suteikiama teisė į termino pratęsimą, jeigu:

4.2.1. Užsakovas nevykdo ir (ar) netinkamai vykdo Sutartimi jam nustatytus įsipareigojimus ir todėl Rangovas negali tinkamai vykdyti įsipareigojimų iš dalies arba visiškai;

4.2.2. Užsakovo Rangovui pateikiami nurodymai turi įtakos Rangovo prievo lių įvykdymo terminams;

4.2.3. atsiranda uždelsimas, kliūčių ar trukdymų, kurių atsiradimui Rangovas neturi įtakos ir už kuriuos jis neatsako ir kurie sukelti ir priskirtini tretiesiems asmenims (subrangovai pagal Sutartį nelaikomi trečiaisiais asmenimis);

4.2.4. pasikeičia arba panaikinami teisės aktai, kurie turi įtakos sutartinių prievo lių vykdymui, arba įsigalioja nauji teisės aktai.

4.3. Jeigu Rangovas mano, kad pagal kurią nors 4.2 punktyje nurodytą nuostatą jam gali būti suteikta teisė gauti kokį nors terminų pratęsimą, tai Rangovas privalo raštu pranešti Užsakovui, nurodydamas nuo Rangovo nepriklausantį įvykį arba aplinkybes, dėl kurių kyla šis reikalavimas ir Rangovas gali įgyti teisę į terminų pratęsimą atitinkamai atidendant prievo lių įvykdymo pabaigos datą.

4.4. Įvykis arba aplinkybės, kuriomis grindžiama būtinybė pratęsti prievo lių įvykdymo terminą, jokiu būdu negali priklausyti nuo Rangovo.

4.5. Prievo lių įvykdymo termino pratęsimas įforminamas Sutarties Šalių atstovų pasirašomu papildomu susitarimu (protokolu), kuris tampa neatsiejama Sutarties dalimi.

III. ATSISKAITYMAI IR MOKĖJIMAI

5. Atsiskaitymų ir mokėjimo tvarka: Rangovui už faktiškai atliktus darbus apmokama per 30 kalendorinių dienų po darbų perdavimo–perėmimo akto pasirašymo ir sąskaitos faktūros bei atliktų darbų akto gavimo dienos.

6. Finansavimo šaltinis – savivaldybės biudžeto lėšos, Susisiekimo sistemos priežiūros ir plėtros programos Nr. 6 priemonė 06.01.04.01.04 „Kiemų ir privažiuojamųjų kelių prie biudžetinių įstaigų dangos remontas“; vietinių rinkliavų lėšos, Susisiekimo sistemos priežiūros ir plėtros programos Nr. 6 priemonė 06.01.03.01.05 „Mokamo automobilių stovėjimo sistemos mieste kūrimas ir išlaikymas“.

IV. ŠALIU ĮSIPAREIGOJIMAI

7. Sutarties Šalių teisės ir pareigos:

7.1. Užsakovas įsipareigoja:

7.1.1. sudaryti Rangovui visas salygas, suteikti informaciją ar dokumentus, reikalingus Sutartyje numatytiems darbams atlikti;

7.1.2. Sutartyje nustatytais terminais ir tvarka priimti ir įvertinti atlikus darbus bei pranešti apie darbų priėmimą arba atsisakymą priimti, arba apie reikalavimą ištaisyti darbų atlikimo metu nustatytus defektus;

7.1.3. sumokėti už atlikus darbus pagal Sutarties sąlygas.

7.2. Užsakovas turi teisę:

7.2.1. kontroliuoti ir prižiūrėti, ar atliekamų darbų atlikimo eiga, kiekis, kaina, medžiagų kokybė atitinka Sutarties reikalavimus, Rangovo pateikiamus atlikų darbų aktus, PVM sąskaitas faktūras;

7.2.2. reikalauti, kad Rangovas darbus vykdyst laikydamasis normatyvinių statybos dokumentų reikalavimų;

7.2.3. reikalauti, kad Rangovas savo sąskaita pašalintų atlikų darbų defektus, atsiradusius per garantinį laikotarpį.

7.3. Rangovas įsipareigoja:

7.3.1. atlikti darbus pagal Sutartį, kaip įmanoma rūpestingai bei efektyviai;

7.3.2. darbus vykdyst vadovaudamas galiojančiais teisinių aktais ir normatyvais;

7.3.3. darbų vykdymo laikotarpiu atsakyti už komunikacijų pažeidimus, jas pažeidęs atkurti savo lėšomis;

7.3.4. savarankiškai apsirūpinti materialiniais ištakliais, reikalingais Sutartyje numatytiems darbams atlikti, darbams vykdyst naudoti medžiagas, gaminius ir įrenginius, atitinkančius Techninėje specifikacijoje jiems nustatytus reikalavimus, naudoti Lietuvos Respublikos įstatymais nustatyta tvarka sertifikuotas medžiagas, gaminius ir įrenginius, garantuoti tinkamą statybinių ir kitų medžiagų sandėliavimą, apsaugą (nuo vagystės bei sugadinimo, iškaitant meteorologinių sąlygų poveikį) ir taupą naudojimą;

7.3.5. garantuoti saugų darbą, gaisrinę saugą ir aplinkos apsaugą bei darbo higieną savo darbo zonoje;

7.3.6. atlikti darbus tvarkingai, neteršdamas teritorijos, kompaktiškai laikyti statybos atliekas, išvežti savo statybinės atliekas ir statybinį laužą savo sąskaita;

7.3.7. savo lėšomis įrengti laikinus aptvėrimus (jei reikia), o baigęs darbus juos išaiddyti;

7.3.8. atsakyti už subrangovų atlikus darbus ir jų kokybę ar padarytą žalą;

7.3.9. vykdyst visus teisėtus ir neprieštaraujančius Sutarties nuostatomis raštiškus Užsakovo nurodymus;

7.3.10. suteikti darbams Sutartyje nurodytas garantijas;

7.3.11. nedelsdamas raštu informuoti Užsakovą apie bet kurias aplinkybes, trukdančias ar galinčias sutrukdyti Rangovui atlikti darbus nustatytais terminais;

7.3.12. atlyginti Užsakovui visus nuostolius, atsiradusius dėl Rangovo kaltės – dėl sutartinių įsipareigojimų nevykdymo, normatyvinių dokumentų reikalavimų pažeidimo;

7.3.13. tinkamai vykdyst kitus įsipareigojimus, numatytais Sutartyje ir galiojančiuose teisės aktuose;

7.3.14. jei Rangovas yra ūkio subjektų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos sutartį, tokiu atveju jungtinės veiklos partneriai įsipareigoja solidariai atsakyti Užsakovui už Sutarties vykdymą.

7.4. Rangovas turi teisę:

7.4.1. naudotis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo ir kituose Lietuvos Respublikos įstatymuose numatytomis rangovo teisėmis;

7.4.2. gauti apmokėjimą už darbus pagal Sutartyje nustatytas sąlygas ir tvarką.

V. ŠALIŲ ATSAKOMYBĖ

8. Šalių atsakomybė:

8.1. Rangovas, uždelsęs atlikti darbus Sutartyje numatytais terminais, Užsakovui moka 0,02 procento delspinigių nuo laiku neatliktų darbų vertės už kiekvieną pavėluotą dieną. Delspinigiai išskaičiuojami iš Rangovui mokėtinų sumų.

8.2. Už kitų sutartinių įsipareigojimų nevykdymą, netinkamą vykdymą Rangovas moka 200 eurų baudą surašius pažeidimo defektinį aktą už kiekvieną nustatytą atvejį. Pažeidimo defektinis aktas surašomas dalyvaujant Rangovo atstovui. Jeigu jis neatvyksta sutartu laiku arba atsisako

dalyvauti, pažeidimo defektinės aktas surašomas jam nedalyvaujant. Bauda išskaičiuojama iš Rangovui mokėtinės sumos. Jei darbai atlikti nekokybiskai Užsakovas nustato terminą per kurį trūkumai turi būti pašalinti, per šį terminą nepašalinus trūkumą numatyta bauda taikoma pakartotinai.

8.3. Užsakovas, uždelsęs sumokėti Rangovui už atliktus darbus Sutartyje nustatyta tvarka ir terminais, Rangovui raštiškai pareikalavus, moka Rangovui 0,02 procento delspinigiją už kiekvienu pavėluotą dieną nuo ne laiku apmokėtos sumos.

8.4. Rangovui vėl uždelsęs sumokėti Rangovui už atliktus darbus ar juos atlikus nekokybiskai, su defektais, taip pat vilkinant darbus ar piktnaudžiaujant, Užsakovas, siekdamas apginti savo teisėtus interesus, gali atlikti neapmoketą sumų įskaitymus į nuostolius (vienasalius sandorius).

8.5. Šalys susitaria, kad esminiu Sutarties pažeidimu bus laikomas:

8.5.1. pažeidimas, atitinkantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.217 straipsnio 2 dalies kriterijus, nepaisant to, kad tokie nebuvo apibrėžti Sutartyje;

8.5.2. pažeidimas, kai Rangovas, raštiškai įspėtas, be objektyvių priežasčių vilkina darbų atlikimą, raštiškai įspėtas, neužtikrina darbų kokybės ar daugiau nei 3 kartus pažeidžia nustatytus prievolių vykdymo terminus.

9. **Nekokybiškai (netinkamai) atlikti darbai:** jeigu Rangovas atliko darbus pažeisdamas Sutartyje ir jos prieduose numatytas sąlygas, nesilaikė normatyvinėj statybos dokumentų ir kitų teisės aktų reikalavimų, Užsakovas turi teisę reikalauti, kad Rangovas:

- 9.1. nedelsdamas sustabdytų ir (ar) nutrauktų darbų atlikimą;
- 9.2. neatlygintinai pakeistų nekokybiskas medžiagas, gaminius, dirbinius, įrangą;
- 9.3. neatlygintinai pagerintų atliekamų darbų kokybę;
- 9.4. neatlygintinai ištaisyti netinkamai atliktus darbus;
- 9.5. atlygintų Užsakovui darbų trūkumų šalinimo išlaidas.

VI. KITOS SUTARTIES SĄLYGOS

10. Garantijos:

10.1. Darbų garantinis terminas, skaičiuojant nuo visų Rangovo atliktų statybos darbų perdavimo Užsakovui dienos, yra:

10.1.1. 5 metai – statinio atviroms konstrukcijoms ir kitiems darbams;

10.1.2. 10 metų – paslėptiems statinio elementams (konstrukcijoms, vamzdynams, laidams ir kt.);

10.1.3. 20 metų – esant tyčia paslėptų defektų.

10.2. Rangovas garantuoja, kad statybos užbaigimo procedūros metu jo atlikti darbai atitiks normatyvinėj statybos dokumentų ir kitų teisės aktų reikalavimus, jie bus atlikti be klaidų, kurios panaikintų ar sumažintų atliktų darbų vertę.

10.3. Rangovas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka garantiniu laikotarpiu atsako už išaiškėjusius atliktų darbų defektus. Garantinio laikotarpio metu išryškėję darbų defektai fiksuojami defektiniame akte. Šiame akte nurodomas terminas, per kurį Rangovas pats arba su trečiųjų asmenų pagalba įsipareigoja savo saskaita ištaisyti garantiniu laikotarpiu panaikintą defektą, jo ištaisymo būdą bei tvarką. Rangovas neatsako, jei defektai atsirado dėl neteisingos eksploatacijos, sugadinimo, stichinių nelaimių ar kitų įstatymuose numatytių atsakomybė šalinančių aplinkybių.

10.4. Jei Rangovas per nustatytą terminą neištaiso nustatyti defektų, Užsakovas turi teisę pats pašalinti nustatytus defektus ir reikalauti iš Rangovo atlyginti visus nuostolius, kuriuos patiria Užsakovas, ištaisydamas defektą ir atitaisydamas žalą, įskaitant Užsakovo kaštus ieškant kito rangovo ir pan.

11. Sutarties nutraukimas prieš terminą:

11.1. Užsakovas turi teisę vienašališkai nutraukti Sutartį ir pareikalauti iš Rangovo atlyginti Užsakovo patirtus nuostolius, jeigu:

11.1.1. Rangovas per pagrįstai nustatytą laikotarpij neįvykdo Užsakovo nurodymo ištaisyti netinkamai įvykdytus arba neįvykdytus sutartinius įsipareigojimus;

11.1.2. Rangovas bankrutoja arba yra likviduojamas, kai sustabdo ūkinę veiklą, arba kai įstatymuose ir kituose teisės aktuose numatyta tvarka susidaro analogiška situacija;

11.1.3. po raštiško Užsakovo įspėjimo Rangovas neužtikrina darbų kokybės ar nevykdo kitų Sutarties sąlygų arba, raštiškai perspėtas, dar kartą jas pažeidžia;

11.1.4. Rangovas nevykdo bent vieno Sutartimi prisiumto įsipareigojimo.

11.2. Įspėjus Rangovą apie esminį Sutarties pažeidimą, Sutartis nutraukiama per 10 darbo dienų nuo įspėjimo Rangovui išsiuntimo dienos. Laikoma, kad siuntimo ir gavimo diena sutampa, kai pranešimas yra siunčiamas faksu ar el. paštu.

11.3. Rangovas turi teisę vienašališkai nutraukti Sutartį prieš terminą, kai Užsakovas nevykdo ar netinkamai vykdo savo sutartinius įsipareigojimus ir toks nevykdymas ar netinkamas vykdymas yra esminis Sutarties sąlygų pažeidimas – dėl atitinkamos Sutarties dalies, kurią pažeidžia Užsakovas.

11.4. Užsakovui arba Rangovui vienašališkai nutraukus Sutartį Rangovas privalo perduoti iki Sutarties nutraukimo datos atliktus darbus, Šalims pasirašant priėmimo–perdavimo aktą. Užsakovas privalo apmokėti už atliktus darbus, iš mokėtinų sumų išskaičiavęs netesybas ir nuostolius, jeigu Sutartis nutraukiama dėl Rangovo kaltės.

11.5. Rangovas neturi teisės vienašališkai nutraukti Sutarties nesant pagrindo, nurodyto Sutartyje arba Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Be pagrindo nutraukęs Sutartį Rangovas privalo Užsakovo reikalavimu sumokėti 2 procentų baudą nuo visos Sutarties kainos su PVM.

12. Nenugalimos jėgos aplinkybės:

12.1. Šalis gali būti visiškai ar iš dalies atleidžiama nuo atsakomybės dėl ypatingų ir neišvengiamų aplinkybių – nenugalimos jėgos (*force majeure*), nustatytos ir jas patyrusios Šalies įrodytos pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą, jeigu Šalis nedelsdama pranešė kitai Šaliai apie kliūtį bei jos poveikį įsipareigojimams vykdyti.

12.2. Nenugalimos jėgos aplinkybių savyka apibrėžiama ir Šalių teisės, pareigos ir atsakomybė esant šioms aplinkybėms reglamentuojamos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.212 straipsnyje ir Atleidimo nuo atsakomybės esant nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėms taisyklose (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. liepos 15 d. nutarimas Nr. 840 „Dėl Atleidimo nuo atsakomybės esant nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybėms taisyklių patvirtinimo“).

12.3. Nenugalima jėga (*force majeure*) nelaikoma tai, kad rinkoje néra reikalingų prievoles vykdyti prekių, Šalis neturi reikiamų finansinių ištaklių arba Šalies kontrahentai pažeidžia savo prievoles. Nenugalima jėga (*force majeure*) taip pat nelaikomos Šalies veiklai turėjusios įtakos aplinkybės, iš kurių galimybę Šalys, sudarydamos Sutartį, atsižvelgė, t. y. Lietuvoje pasitaikančios aplinkybės, valstybės ar savivaldos institucijų sprendimai, sukėlę bet kurios iš Šalių reorganizavimą, privatizavimą, likvidavimą, veiklos pobūdžio pakeitimą, stabdymą (trukdymą), kitos aplinkybės, kurios turėtų būti laikomos ypatingomis, bet Lietuvoje Sutarties sudarymo metu yra tikėtinos.

12.4. Jei kuri nors Sutarties Šalis mano, kad atsirado nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybės, dėl kurių ji negali vykdyti savo įsipareigojimų, ji nedelsdama (ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo tokų aplinkybių atsiradimo ar sužinojimo apie jų atsiradimą) informuoja apie tai kitą Šalį, pranešdama apie aplinkybių pobūdį, galimą trukmę ir tikėtiną poveikį. Jei Užsakovas raštu nenurodo kitaip, Rangovas toliau vykdo savo įsipareigojimus pagal Sutartį tiek, kiek įmanoma, ir ieško alternatyvių būdų savo įsipareigojimams, kurių vykdyti nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybės netrukdo, vykdyti.

12.5. Rangovas patvirtina, kad jis nežino apie nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybes, kurių Sutarties Šalys negali numatyti ar išvengti, nei kaip nors pašalinti ir dėl kurių visiškai ar iš dalies būtų neįmanoma vykdyti Sutartyje nustatytų įsipareigojimų.

12.6. Jeigu Sutarties Šalis, kurią paveikė nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybės, émési visų pagrįstų atsargos priemonių ir déjo visas pastangas, kad sumažintų su tuo susijusias išlaidas, panaudojo visas reikiamas priemones, kad ši Sutartis būtų tinkamai įvykdyta, Sutarties Šalies nesugebėjimas įvykdyti šioje Sutartyje numatytyjų įsipareigojimų nebus traktuojamas kaip Sutarties pažeidimas ar Sutarties įsipareigojimų nevykdymas. Pagrindas atleisti Sutarties Šalį nuo atsakomybės atsiranda nuo nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių atsiradimo momento

arba, jeigu apie ją néra laiku pranešta, nuo pranešimo momento. Laiku nepranešusi apie nenugalimos jégos (*force majeure*) aplinkybes, įsipareigojimų nevykdanti Šalis tampa iš dalies atsakinga už nuostolių, kurių priešingu atveju būtų buvę išvengta, atlyginimą.

12.7. Jei nenugalimos jégos (*force majeure*) aplinkybés trunka ilgiau kaip 60 kalendorinių dienų, tuomet bet kuri Sutarties Šalis turi teisę nutraukti Sutartį, įspėdama apie tai kitą Šali prieš 30 kalendorinių dienų. Jei pasibaigus šiam 30 kalendorinių dienų laikotarpiui nenugalimos jégos (*force majeure*) aplinkybés vis dar yra, Sutartis nutraukiama ir pagal Sutarties salygas Šalys atleidžiamos nuo tolesnio Sutarties vykdymo.

13. Sutarties vykdymo sustabdymas:

13.1. Jei darbų vykdymas sustabdomas daugiau nei 60 dienų ir stabdoma ne dėl Rangovo kaltės, Sutartis gali būti nutraukta rašytiniu Šalių susitarimu.

13.2. Sutarties vykdymas gali būti stabdomas, kad būtų galima patikrinti, ar iš tikrujų buvo padaryta esminiu klaidu ar pažeidimų, taip pat tais atvejais, kai nustatoma netikslumų techninėje dokumentacijoje ir (ar) rangos proceso Šalių yra pateikti pagrįsti techninės dokumentacijos sprendiniai, kuriais siūloma pagerinti siekiamą Sutarties rezultatą, ir (ar) atsiranda pagrįstos prielaidos atsirasti darbams, kurių atlikimo netikslinga (néra galimybės) įtraukti į Sutarties vykdymą. Jei įtarimai ar kitos prieš tai nurodytos prielaidos nepasitvirtina, Sutartis vėl pradedama vykdyti. Esminė klaida ar pažeidimas – tai bet koks Sutarties, galiojančio teisės akto pažeidimas ar teismo sprendimo nevykdymas, atsiradęs dėl veikimo ar neveikimo. Šiuo atveju Užsakovui nebus taikomos kokios nors sankcijos ar reikalavimai atlyginti kokius nors nuostolius (pvz.: negautos pajamos, pelnas, pravaikštis ir kt.), numatytais Sutarties ar teisės aktais dėl Sutarties sustabdymo, o Rangovui – už darbų atlikimo terminų nesilaikymą, jei nustatoma, kad minėta esminė klaida ar pažeidimas padaryti ne dėl Rangovo kaltės.

14. **Ginčų sprendimo tvarka:** kiekvienas ginčas, nesutarimas ar reikalavimas, kylantis iš Sutarties ar su ją susijęs, turi būti sprendžiamas derybų būdu vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos viešujų pirkimų įstatymu, kitais teisės aktais, pirkimo dokumentais, Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinių įstaigų kiemų, įvažiuojamųjų kelių, mokamų automobilių stovėjimo aikštelių dangų remonto darbų pirkimo supaprastinto atviro konkurso būdu, siekiant sudaryti preliminariąsias pirkimo sutartis, salygų aprašu, patvirtintu Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. AD2-140 (toliau – Konkurso salygų aprašas), su visais šių dokumentų priedais ir Rangovo pasiūlymo dokumentais. Jeigu anksčiau nurodyti ginčai, nesutarimai ar reikalavimai negali būti išspręsti derybų būdu per 15 (penkiolika) kalendorinių dienų, tai Šalys susitaria spręsti juos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka, paduodamos ieškinį teismui pagal Užsakovo buveinės vietą, nurodytą Juridinių asmenų registre.

15. Kitos Sutarties salygos:

15.1. Sutartis įsigalioja tik po to, kai ją pasirašo abiejų Šalių įgalioti atstovai.

15.2. Sutartis galioja 6 mėnesius nuo Sutarties įsigaliojimo dienos.

15.3. Sutarties galiojimo pabaiga neatleidžia Sutarties Šalių nuo tinkamo sutartinių įsipareigojimų, atsiradusiu iki Sutarties galiojimo pabaigos, pagal Sutartį įvykdymo.

15.4. Sutarties salygos Sutarties galiojimo laikotarpiu negali būti keičiamos, išskyrus tokias Sutarties salygas, kurias pakeitus nebūtų pažeisti Lietuvos Respublikos viešujų pirkimų įstatymo 3 straipsnyje nustatyti principai ir tikslai bei tokiems Sutarties salygų pakeitimams yra gautas Viešujų pirkimų tarnybos sutikimas. Sutarties salygų keitimu nebus laikomas Sutarties salygų koregavimas joje numatytomis aplinkybėmis, jei šios aplinkybés nustatytos aiškiai ir nedviprasmiškai bei buvo pateiktos Konkurso salygų apraše. Tais atvejais, kai Sutarties salygų keitimo būtinybės nebuvo įmanoma numatyti rengiant Konkurso salygų aprašą ir (ar) Sutarties sudarymo metu, Sutarties Šalys gali keisti tik neesminės Sutarties salygas (pasikeitus subrangovui dėl bankroto, restruktūrizavimo bylos iškėlimo ar likvidavimo procedūros pradėjimo, neatitikimo subrangovams keliamų kvalifikaciinių reikalavimų, subrangovo vienašalio Sutarties nutraukimo ar negalėjimo laiku ir tinkamai įvykdysti Sutarties salygų, jei jis pasitelkiamas, pasikeitus Sutarties koordinatoriui, pasikeitus finansavimo šaltiniams, pasikeitus rekvizitams).

15.5. Subrangovų ir specialistų keitimo tvarka:

15.5.1. Sutarties vykdymo metu subrangovai negalės būti įtraukiami.

15.5.2. Sutarties vykdymo metu atsiradus poreikiui (jei specialistas netinkamai vykdo sutartinius įsipareigojimus, atsisako vykdyti savo įsipareigojimus, ligos, mirties ar pan. atvejais) Rangovas gali keisti pasiūlyme nurodytus specialistus tik gavęs Užsakovo pritarimą. Jeigu tenka keisti specialistą, kandidatas į jo vietą privalo turėti ne žemesnę kvalifikaciją ir patirtį, nurodytą Konkurso sąlygų aprašo reikalavimuose. Rangovas privalo pateikti siūlomo specialisto kvalifikaciją ir patirtį patvirtinančius dokumentus. Užsakovas privalo patikrinti, ar siūlomo specialisto kvalifikacija ir patirtis atitinka reikalavimus, kurie buvo nustatyti pirkimo dokumentuose. Jei Rangovas neranda naujo specialisto su tokia pat ar aukštesne kvalifikacija ar patirtimi, Užsakovas turi teisę vienašališkai nutraukti Sutartį.

15.6. Šalys laiko paslaptyje savo kontrahento darbo veiklos principus ir metodus, kuriuos sužinojo vykdymamos Sutartį, išskyrus atvejus, kai ši informacija yra vieša arba atskleista įstatymų numatytais atvejais. Šalys susitaria, kad konkursu metu sužinota informacija apie kitą Šalį ir Sutarties sąlygas yra konfidenciali informacija, kuri laikoma paslaptyje, išskyrus tuos atvejus, kai šios informacijos gali būti reikalaujama įstatymų nustatyta tvarka ar ji jau yra viešai žinoma.

15.7. Bet kokius mokesčius, kuriais gali būti apmokestinamos sumos, kurias gauna Rangovas arba Užsakovas Sutarties pagrindu, privalės sumokėti atitinkamai pats Rangovas arba Užsakovas.

15.8. Kiekviena Sutarties Šalis padengs savo išlaidas, susijusias su Sutarties pasirašymu ir vykdymu, išskyrus atvejus, aiškiai nurodytus Sutartyje.

15.9. Jeigu kurios nors Sutarties sąlygos paskelbiamos negaliojančiomis, kitos Sutarties sąlygos lieka toliau galioti.

15.10. Užsakovas laimėjusio Rangovo pasiūlymą, sudarytą Sutartį ir Sutarties sąlygų pakeitimus, išskyrus informaciją, kurios atskleidimas prieštarautų teisés aktams arba teisėtiems rangovų komerciniams interesams arba trukdytų laisvai konkuruoti tarpusavyje, ne vėliau kaip per 10 dienų nuo Sutarties sudarymo ar jos sąlygų pakeitimo paskelbia CVP IS.

15.11. Užsakovas ne vėliau kaip per 10 dienų CVP IS skelbia informaciją apie Sutarties neįvykdžiusi ar netinkamai ją įvykdžiusi Rangovą, kai Sutartis nutraukta dėl esminio Sutarties pažeidimo arba priimtas teismo sprendimas, kuriuo tenkinami Užsakovo reikalavimai pripažinti Sutarties neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą esminiu ir atlyginti dėl to patirtus nuostolius. Paskelbės tokią informaciją, Užsakovas nedelsdamas, tačiau ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, apie tai informuoja Rangovą.

16. **Baigiamosios nuostatos:** visi su Sutartimi susiję pranešimai, prašymai, kiti dokumentai ar susirašinėjimas yra siunčiami faksu, įteikiami pasirašytinai, jų originalai visais atvejais įteikiami kitai Šaliai asmeniškai ar siunčiami registruotu ar kurjeriniu paštu, kiekvienam iš jų Sutartyje nurodytu atitinkamu adresu. Siūstas pranešimas laikomas gautu jo gavimo dieną. Laikoma, kad siuntimo ir gavimo diena sutampa, kai pranešimas yra siunčiamas faksu. Apie savo adreso ar kitų rekvizitų pasikeitimą kiekviena Šalis nedelsdama, tačiau ne vėliau kaip per 3 (tris) darbo dienas nuo minėto pasikeitimo dienos, raštu informuoja kitą Šalį. Kol apie pasikeitusi adresą nustatyta tvarka nebuvu pranešta, ankstesniu adresu pristatyti laiškai ar pranešimai yra laikomi gautais.

17. **Sutarties koordinatorė** – Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto ūkio departamento Miesto tvarkymo skyriaus vedėja Irena Šakalienė, tel. (8 46) 39 60 84, el. paštas irena.sakaliene@klaipeda.lt, kuri koordinuoja šios Sutarties vykdymą (organizuja Savivaldybės administracijos įsipareigojimų įvykdymą, tikrina paslaugų kokybę ir atitinktį Sutarties sąlygų reikalavimams, bei jų priėmimą, organizuoja visą susirašinėjimą su Rangovu, inicijuoja Sutarties pakeitimus, pratešimą, kai tai numatyta, bei kontroliuoja, kaip Rangovas pateikia civilinės atsakomybės draudimą bei vykdo kitus sutartinius įsipareigojimus). Pasikeitus atsakingam asmeniui už Sutarties vykdymą ir kontrolę, Rangovas apie tai informuos atskiru rašytiu pranešimui. Taip pat atsakingas asmuo privalo Viešujų pirkimų skyriui pateikti informaciją apie Sutarties pakeitimą ir pasibaigimą (pakeitus Sutartį, ne vėliau kaip per 4 dienas pateikia Viešujų pirkimų skyriui skenuotą susitarimą dėl Sutarties pakeitimo, pasibaigus Sutarčiai – ne vėliau kaip per 10 dienų pateikia Viešujų pirkimų skyriui duomenis, reikalingus įvykdytų sutarčių ataskaitai parengti).

VII. SUTARTIES PRIEDAI

18. Kvietimas, 3 lapai.
19. Techninė specifikacija, 2 lapai.

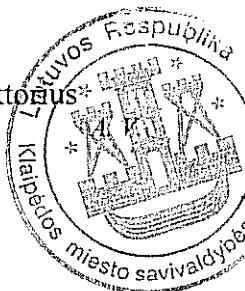
VIII. ŠALIŲ REKVIZITAI

UŽSAKOVAS

Klaipėdos miesto savivaldybės administracija
 Kodas 188710823
 Liepų g. 11, 91502 Klaipėda
 Tel. (8 46) 39 60 84, faks. (8 46) 41 00 47
 A. s. LT04 7300 0100 0233 1088
 „Swedbank“, AB, banko kodas 73000

Savivaldybės administracijos direktorius

(parašas)
 Saulius Budinas

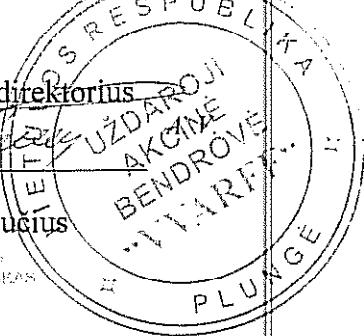

RANGOVAS

UAB „VVARFF“
 Kodas 169700486
 PVM kodas LT697004811
 J. Tumo-Vaižganto g. 28A, 90125 Plungė
 Tel. (8 448) 730 80, faks. (8 448) 722 16
 A. s. LT83 7300 0100 7391 1301
 „Swedbank“, AB, banko kodas 73000

Generalinis direktorius

(parašas)
 Vilmantas Bucius

Parengė
 Miesto tvarkymo skyriaus vyriausioji specialistė

Regina Intienė, tel. 39 63 04
 2017-09-28

2017 m. grališ 6 d.

sutarties Nr.
1 priedas

49-2028

KVIETIMAS

TEIKTI PASIŪLYMUS ATNAUJINTAME RANGOVŲ VARŽYMEI PAGAL 2017 M. VASARIO 22 D. KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ KIEMŲ, ĮVAŽIUOJAMŲJŲ KELIŲ, MOKAMŲ AUTOMOBILIŲ STOVĒJIMO AIKŠTELII DANGŲ REMONTO DARBŲ PIRKIMO NR. 183839 PRELIMINARIĄJĄ SUTARTĮ

2017 m. rugsėjo 19 d.
Klaipėda

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijai nusprendus nustatyta tvarka įsigytį Klaipėdos miesto kiemų ir privažiuojamųjų kelių prie biudžetinių įstaigų dangų remonto darbus, prašome įvertinti šiame prašyme pateiktą informaciją ir 2017-02-22 Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinių įstaigų kiemų, įvažiuojamųjų kelių, mokamų automobilių stovėjimo aikštelių dangų remonto darbų pirkimo Nr. 183839 preliminarioje 2017-05-05 sutartyje Nr. J9-1087 (toliau – preliminarioji sutartis) nustatytomis sąlygomis ir tvarka pateikti pasiūlymus atnaujintame varžymergiui. Šiame prašyme vartojamos sąvokos atitinka ir turi būti aiškinamos pagal preliminarioje sutartyje pateiktus apibréžimus.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Informacija apie darbų pirkimą preliminariosios sutarties pagrindu
1.	Pirkimo objektas (planuojami pirkti konkretūs darbai), darbų apimtys, kiekiai, schemos	<p>Pirkimas skaidomas į 3 dalis:</p> <p>I pirkimo dalis: Klaipėdos suaugusiųjų gimnazijos (I. Simonaitytės g. 24) dangų remonto darbai.</p> <p>II pirkimo dalis: Lopšelio-darželio „Želmenėlis“ (Baltijos pr. 77), dangų remonto darbai.</p> <p>III pirkimo dalis: Lopšelio-darželio „Šermukšnėlė“ (Baltijos pr. 63), dangų remonto darbai.</p> <p>Pridedama techninė specifikacija (2 priedas), kurioje aprašyti reikalingi atlikti darbai ir reikalavimai darbams. Numatomų atlikti darbų preliminarūs kiekiai pateikiami priede Nr.1 „Atnaujintas pasiūlymas“. Preliminarūs kiekiai gali keistis ne daugiau kaip 50 proc. į didžiąją ir mažąjų pusę.</p>
2.	Planuojamos sudaryti pagrindinės sutarties sąlygos, nenurodytos preliminarioje sutartyje ir jos 2 priede	<p>Darbai kiekvienai pasiūlymo daliai turi būti atlikti per 2 mėnesius nuo Sutarties įsigaliojimo dienos.</p> <p>Darbų atlikimo terminas gali būti pratęstas Užsakovo ir Rangovo rašytiui susitarimu ne daugiau kaip 1 kartą ne ilgesniam kaip 2 mėnesių laikotarpiui.</p> <p>Sutartis įsigalioja tik po to, kai ją pasirašo abiejų Šalių įgalioti atstovai.</p> <p>Sutartis galioja 6 mėnesius nuo Sutarties įsigaliojimo dienos.</p> <p>Sutarties galiojimo pabaiga neatleidžia Sutarties Šalių nuo tinkamo sutartinių įsipareigojimų, atsiradusiu iki Sutarties galiojimo pabaigos, pagal Sutartį įvykdymo.</p>
3.	Rangovų atnaujintame	Mažiausios kainos

	varžymesi pasiūlymų kriterijai	pateiktų vertinimo	Pagal Preliminariosios sutarties 6.7 punktą, pateikti pasiūlymai negali prieštarauti Preliminariosios sutarties sudarymo metu pateiktiems Pasiūlymams. Jei Atnaujinto varžymosi metu Rangovo pateikiamas pasiūlymas bus palankesnis Užsakovui lyginant su Konkurso metu pateikti Pasiūlymu, tai néra laikoma šiame punkte nurodytu prieštaravimu.
4.	Terminas arba data, iki kurios turi būti pateikti Rangovų pasiūlymai atnaujintame varžymesi		Pasiūlymą pateikti iki 2017 m. rugsėjo 26 d. 10.00 val.
5.	Atnaujinto varžymosi metu pateikiamo pasiūlymo galiojimo užtikrinimas		Nereikalaujame (nurodyti pateikiant visą reikiama informaciją, tuo atveju, jei užtikrinimas yra užsakovo sprendimu reikalaujamas)
6.	Informacija apie pasiūlymų pateikimo, vertinimo, pagrindinės sutarties sudarymo tvarką ir / ar kitas svarbias ar tokiomis galinčias būti aplinkybes		Pasiūlymą prašome pateikti iki 2017 m. rugsėjo 26 d. 10.00 val. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Miesto tvarkymo skyriaus vedėjo pavaduotojai Irenai Nachčiunovai, Liepų g. 11, 101 kab., Klaipėda. Pasiūlymas pateikiamas raštu pagal prisegtą pasiūlymo formą. Pasiūlymas gali būti pateiktas asmeniškai, paštu, per kurjerį ar el. paštu irena.nachciunova@klaipeda.lt Pasiūlymas bus vertinamas vadovaujantis mažiausios kainos kriterijumi. Apklausai raštu prilyginami Rangovų pasiūlymai, kurie pateikiami rašytinės ir elektroninės formos dokumentuose, paminėtiems dokumentams keliamą sąlyga, kad būtų galima identifikuoti juos pasirašiusius asmenis pagal pareigas, vardą, pavardę ir parašą. Užsakovas, įvertinės pateiktus Pasiūlymus ir išrinkęs geriausią Rangovą apie tai, kad jo pasiūlymas pripažintas laimėjusi ir jis atrinktas sudaryti Pagrindinę sutartį informuoja raštu. Kiti Rangovai apie atnaujinto varžymosi rezultatus informuojami raštu, jei to jie prašo. Pagrindinė sutartis Preliminariosios sutarties pagrindu sudaroma iš karto, kai Rangovas yra raštu informuojamas, kad jo pasiūlymas pripažintas laimėjusi ir jis atrinktas sudaryti pagrindinę sutartį.
7.	Kontaktiniai duomenys dėl šiame prašyme pateiktos informacijos patikslinimo		Perkančiosios organizacijos kontaktinis asmuo: Miesto tvarkymo skyriaus vedėjo pavaduotoja Irena Nachčiunova, tel. (8 46) 39 60 89, el. paštas irena.nachciunova@klaipeda.

PRIDEDAMA:

- 1 priedas „Atnaujintas pasiūlymas“;
- 2 priedas „Techninė specifikacija“.

Miesto tvarkymo skyriaus vedėjo pavaduotoja

Irena Nachčiunova

(nurodyti įgalioto atstovo pareigas)

(nurodyti įgalioto atstovo vardą, pavardę)

2017 m. spalio 6 d.

sutarties Nr.
2 priedas

149-2028

TECHNINĖ SPECIFIKACIJA

DĖL KLAIPĖDOS MIESTO SAVIVALDYBĖS BIUDŽETINIŲ ĮSTAIGŲ KIEMŪ, ĮVAŽIUOJAMŲJŲ KELIŲ, MOKAMŲ AUTOMOBILIŲ STOVĒJIMO AIKŠTELIŲ DANGŲ REMONTO DARBU PIRKIMO, SIEKIANT SUDARYTI PAGRINDINES SUTARTIS

Numatomi atlikti darbai (visoms pirkimo dalims):

- 1) Asfalto dangų duobių remontas;
- 2) Šaligatvių remontas;
- 3) Požeminių komunikacijų šulinių dangčių remontas.

Darbai bus vykdomi Klaipėdos miesto savivaldybės biudžetinių ugdymo įstaigų kiemų, įvažiuojamujų kelių, mokamos automobilių sistemos mieste sukūrimo ir išlaikymo lėšomis remontuojamų automobilių stovėjimo aikštelių ir kiemų dangų remontui.

Atliekant darbus, Rangovas privalo užtikrinti tinkamą darbų vykdymą, vadovautis galiojančiais statybos techniniais reglamentais bei teisės aktais. Rangovas atsako už darbų vykdymą ir reikiamą priežiūrą.

Rangovas, rengdamas pasiūlymą, turi įvertinti darbų, medžiagų ir įrengimų kainą darbų žemiau pateiktame darbų sąraše nurodytomis pozicijomis.

Eil. Nr.	Darbų pavadinimas
1.	Trinkelį dangos remontas (įrengimas), išskaitant senos dangos ardymo darbus, pagrindo įrengimą ir siūlių užtaisymą smėliu, kai trinkelį matmenys 200x100x60 mm
3.	Spalvotų reljefinių trinkelų su iškilimais (ispėjimui) įspėjamosios dangos remontas (įrengimas), išskaitant senos dangos ardymo darbus, pagrindo įrengimą ir siūlių užtaisymą smėliu, kai trinkelį matmenys 200x100x60 mm
6.	Kelio bortų remontas (įrengimas), išskaitant senų bortų ardymo darbus, pagrindo įrengimą (pagrindo paruošiamasis sluoksnis – 15-20 cm smėlio-žvyro mišinys, pagrindas iš 10 cm betono sluoksnio) ir siūlių užtaisymą
8.	Vejos bortelių remontas (įrengimas), išskaitant ardymo darbus, pagrindo (10 cm betono) įrengimą ir siūlių užtaisymą
11.	Viensluoksnės asfalto dangos duobės užtaisymas asfaltbetonio mišiniu AC 11 VN, kai duobės plotas daugiau kaip 5 m ² ir duobės gylis:
11.2.	nuo 5 iki 7 cm
13.	Šulinių dangčio pakėlimas į esamos dangos lygi, naudojant gelžbetonio žiedus, pakeliant:
13.2.	nuo 10 iki 20 cm
20.	Senos asfalto dangos ardymas ir išvežimas
23.	Vejos atnaujinimas, išskaitant lyginimo darbus, 10 cm augalinio grunto sluoksnio papildymą ir žolės atsejimą ties naujai įrengtais bortais

Numatomų atlikti pagrindinių darbų reikalavimai:

1. Darbai vykdomi vadovaujantis pateiktais įstaigų sąrašais. Kiekvienu atveju darbų kiekiui, teritorijos ir eiliškumas derinami su Užsakovu objekte, dalyvaujant įstaigų atstovams.

2. Automobilių stovėjimo aikštelėse, kiemuose ar vaikų žaidimo aikštelėse remontuoojamos asfalto dangos duobės, nusėdimai, įlaužos. Esant poreikiui, vadovaujantis Užsakovo nurodymu, remontuoojami kelio bortai ir vejos borteliai.

3. Atstatoma šaligatvio danga trinkelėmis (plytelių ir trinkelų matmenys nurodytos lentelėje).

4. Esami požemio komunikacijų šulinių liukai pakeliami iki naujos dangos lygio.

5. Ties perėjomis ir perejimais per įvažiavimus kelio bortai nuleidžiami, suderinus su Užsakovu, įrengiamos spalvotų reljefinių trinkelų su iškilimais (įspėjimui) juostos.

6. Ties pakeistais ir atstatytais bortais (~ 0,5 m atstumu arba, atsižvelgiant į esamą situaciją, mažesniu atstumu) atstatoma žalia veja.

7. Medžiagos turi atitikti remontuojamų dangų charakteristikas, t. y. nesiskirti dydžiu ir spalva nuo esamos dangos, nebent Užsakovo būtų nurodyta raštu kitaip. Naudoti tik sertifikuotas medžiagias.

8. Senos, bet tinkamos naudoti medžiagos yra Užsakovo grįžtamoji medžiaga. Jos turi būti nuvežtos į Užsakovo nurodytą vietą sandeliavimui (ne toliau kaip 15 km atstumu).

9. Numatyti galimybę derinti darbo grafiką su specifiniais tvarkomų teritorijų ypatumais – pvz.: remontuojant ikimokyklinių įstaigų kiemus, nutraukti darbą vaikų poilsio valandomis, jei vykdomiems darbams naudojama triukšmą kelianti įranga.

10. Darbus vykdyti saugiai, užtikrinti eismo ir įstaigos lankytųjų bei darbuotojų saugumą, naudoti kelio ženklus, atityvėrimus ir kt. apsaugos priemones.

11. Darbo metu susidariusias atliekas tvarkyti laikantis visų galiojančių įstatymų ir atliekų tvarkymo taisyklių.
